

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 9 maja 2019 r.

Pozycja 101

POSTANOWIENIE z dnia 7 marca 2019 r. Sygn. akt Ts 158/17

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Andrzej Zielonacki – przewodniczący i sprawozdawca
Piotr Tuleja
Leon Kieres,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 19 czerwca 2018 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej MKS spółka z o.o. z siedzibą w Tychach,

p o s t a n a w i a:

nie uwzględnić zażalenia.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej z 27 lipca 2017 r. MKS sp. z o.o. z siedzibą w Tychach (dalej: skarżąca) wystąpiła o stwierdzenie, że art. 123 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822, ze zm.; dalej: k.p.c.) jest niezgodny z art. 10 ust. 2, art. 10 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1 w związku z art. 2, art. 45 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 2 Konstytucji oraz że art. 398²³ § 2 zdanie drugie k.p.c. jest niezgodny z art. 10 ust. 2, art. 10 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1 w związku z art. 2, art. 45 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 2, art. 176 ust. 1 w związku z art. 2, art. 176 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 2, art. 176 ust. 1 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Skarżąca uzasadniając zarzuty przeciwko art. 123 § 2 k.p.c. stwierdziła, że kwestionowany przepis, zezwalając referendarzowi sądowemu na odmowę ustanowienia pełnomocnika z urzędu zezwala na sprawowanie wymiaru sprawiedliwości przez osobę do tego nieuprawnioną. W odniesieniu do art. 398²³ § 2 zdanie drugie k.p.c. skarżąca uznała za niekonstytucyjne powierzenie „funkcji odwoławczej” temu samemu sądowi, który orzekał w sprawie po raz pierwszy.

2. Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 18 października 2017 r. skarżąca została wezwana do uzupełnienia braków formalnych skargi konstytucyjnej polegającego na: precyzyjnym wskazaniu, jakie prawa lub wolności skarżącej wynikające z powołanych w *petitum* skargi konstytucyjnej wzorców kontroli zostały naruszone, dokładnym wyjaśnieniu, w jaki sposób zaskarżone przepisy naruszają wskazane przez skarżącą prawa podmioto-

we oraz doręczeniu pełnomocnictwa szczególnego do sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej.

3. Postanowieniem z 19 czerwca 2018 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącej 25 czerwca 2018 r.) Trybunał Konstytucyjny – na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: u.o.t.p. TK) – odmówił nadania dalszego biegu skardze ze względu na nieusunięcie braków formalnych w wyznaczonym terminie.

4. W zażaleniu z 2 lipca 2018 r. skarżąca wniosła ponownie o skierowanie skargi do rozpoznania i uznanie art. 123 § 2 k.p.c. za niezgodny z art. 10 ust. 2, art. 10 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1 w związku z art. 2, art. 45 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 2 Konstytucji oraz art. 398²³ § 2 zdanie drugie k.p.c. za niezgodny z art. 10 ust. 2, art. 10 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 45 ust. 1 w związku z art. 2, art. 45 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 2, art. 176 ust. 1 w związku z art. 2, art. 176 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 2, art. 176 ust. 1 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Zdaniem skarżącej dołączone do skargi konstytucyjnej pełnomocnictwo upoważniające do reprezentowania jej przez wskazanego radcę prawnego jest prawidłowe, ponieważ zgodnie z przepisami k.p.c. reprezentowanie obejmuje również sporządzenie pisma procesowego, złożenie oraz prowadzenie sprawy.

Odnosząc się do zarzutu niewykazania naruszenia norm konstytucyjnych, skarżąca uważa, że zgodnie z art. 53 u.o.t.p. TK wnoszący skargę konstytucyjną zobowiązany jest jedynie do określenia zaskarżonej normy i wskazania, która norma Konstytucji została naruszona w toku postępowania z udziałem strony i w tym zakresie uzasadnić swój zarzut. Nie jest natomiast wymagane, zdaniem skarżącej, aby uzasadnienie miało charakter „całkowicie autorski wprowadzający jakieś nowe czy odmienne spojrzenie na przedmiotową kwestię w odezwaniu od dotychczasowego orzecznictwa”. Skarżąca uznała, że w piśmie procesowym z 31 października 2017 r. prawidłowo zacytowała w całości rozważania Trybunału dotyczące przepisów o asesorach sądowych, które jej zdaniem, są identyczne pod względem formalnym, co kwestionowane przez nią przepisy dotyczące referendarzy sądowych.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 5 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072, ze zm.; dalej: u.o.t.p. TK) skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 37 ust. 1 pkt 3 lit. c w związku z art. 61 ust. 5-8 u.o.t.p. TK). Na etapie rozpoznania zażalenia Trybunał bada przede wszystkim, czy w wydanym postanowieniu prawidłowo stwierdził istnienie przesłanek odmowy nadania skardze dalszego biegu.

2. Trybunał stwierdza, że zaskarżone postanowienie jest prawidłowe, a zarzuty sformułowane w zażaleniu nie podważają podstaw odmowy nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

3. Z treści pisma procesowego z 31 października 2017 r. oraz z zażalenia wynika, że braki formalne uniemożliwiające skuteczne wniesienie skargi konstytucyjnej wynikają z niezrozumienia instytucji skargi konstytucyjnej oraz odrębności postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym.

3.1. W zażaleniu skarżąca uznała, że zacytowanie obszernego fragmentu rozstrzygnięcia Trybunału dotyczącego niekonstytucyjności przepisów o asesorach sądowych, jako forma uzasadnienia zarzutów niekonstytucyjności wskazanych przepisów o referendarzach sądowych jest prawidłowa i wystarczająca.

Institucja skargi konstytucyjnej, ustanowiona w art. 79 Konstytucji, ma charakter konkretnej kontroli konstytucyjności aktów normatywnych i służy osobom fizycznym i prawnym do ochrony przysługujących im konstytucyjnych praw i wolności w razie ich naruszenia przez akty prawne organów państwowych lub przez bezczynność tych organów, po uprzednim wyczerpaniu wszelkich dostępnych środków ochrony prawnej. Skuteczność skargi konstytucyjnej uwarunkowana jest spełnieniem szeregu wymogów wynikających z Konstytucji oraz u.o.t.p. TK. Zgodnie z art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p. TK na skarżącym spoczywa obowiązek przedstawienia dostatecznych dowodów przemawiających za uznaniem zaskarżonej normy prawnej za niezgodną z konstytucyjnymi standardami. W związku z tym prezentacja argumentów Trybunału Konstytucyjnego odnoszących się do innych niż kwestionowane przez skarżącą przepisów, nie może zastąpić konieczności wykazania przez skarżącą, w jaki sposób kwestionowane w skardze konstytucyjnej przepisy naruszają jej prawa podmiotowe.

W skardze konstytucyjnej skarżąca uznała, że skoro przepisy o asesorach sądowych uznane zostały za niekonstytucyjne, to przepisy o referendarzach sądowych również naruszają przepisy Konstytucji, gdyż zarówno asesorzy jak i referendarze nie są niezawisłymi sędziami.

Taki sposób uzasadnienia skargi konstytucyjnej jest niewłaściwy.

Po pierwsze, nie można uznać za uzasadniony zarzut niekonstytucyjności odnośnie przepisów regulujących działanie referendarzy sądowych odwołując się do przepisów regulujących funkcjonowanie podmiotów o odmiennym statusie i zakresie kompetencji.

Po drugie, konieczna jest „autorska” argumentacja skarżącej, ponieważ w skardze konstytucyjnej należy odnieść się do konkretnego rozstrzygnięcia opartego na kwestionowanych przepisach, które naruszyło konstytucyjne prawo podmiotowe wnoszącego skargę konstytucyjną, dlatego argumentacja nie może odwoływać się do innego stanu prawnego.

Po trzecie, uzasadnienie zarzutu naruszenia prawa podmiotowego musi być poparte argumentami lub dowodami. Trybunał wielokrotnie wskazywał, że zbyt lakoniczne uzasadnienie zarzutów niekonstytucyjności nie jest wystarczające dla skutecznego wniesienia skargi konstytucyjnej.

3.2. Zdaniem skarżącej zgodnie z przepisami k.p.c. dołączone do skargi konstytucyjnej pełnomocnictwo jest odpowiednie, ponieważ pełnomocnictwo z mocy prawa obejmuje podjęcie wszystkich czynności procesowych w sprawie, czyli przygotowanie, sporządzenie i wniesienie skargi.

Z uwagi na to, że Trybunał Konstytucyjny nie jest sądem faktów, ale sądem prawa, toczące się przed nim postępowanie prowadzone jest na odrębnych niż postępowanie sądowe zasadach. Specyfika działania Trybunału została odzwierciedlona w przepisach u.o.t.p. TK. Zasady postępowania cywilnego stosowane są przed Trybunałem jedynie posiłkowo, czyli pod warunkiem, że sprawa nie jest uregulowana w u.o.t.p. TK, a stosowanie ma być odpowiednie, co wynika z art. 36 u.o.t.p. TK.

W art. 53 ust. 2 pkt 3 u.o.t.p. TK określony został obowiązek dołączenia do skargi konstytucyjnej pełnomocnictwa szczególnego. Przepis ten przesądził, że pełnomocnictwo procesowe w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym jest pełnomocnictwem szczególnym, czyli powiązaniem z konkretną sprawą, która stała się podstawą wniesienia skargi konstytucyjnej.

Zakres czynności, do których zobowiązany jest pełnomocnik, nie wynika natomiast z art. 91 k.p.c., ale z art. 44 ust. 1 u.o.t.p. TK. Ustawodawca wprowadzając w tym przepisie obowiązek zastępstwa skarżącego przez adwokata lub radcę prawnego wskazał jakie czynności należą do profesjonalnego pełnomocnika. Z tego względu pełnomocnictwo szczególne musi upoważniać pełnomocnika do wszystkich wymienionych w tym przepisie czynności w odniesieniu do sprawy będącej podstawą wniesienia skargi konstytucyjnej.

Trybunał zwraca uwagę, że Sąd Najwyższy w uchwale siedmiu sędziów – o mocy zasady prawnej – z 5 czerwca 2008 r. sygn. akt III CZP 142/07 (OSNC 2008, nr 11, poz. 122) stwierdził, że zakres pełnomocnictwa procesowego, określony w art. 91 k.p.c., nie obejmuje z samego prawa umocowania do wniesienia skargi kasacyjnej i udziału w postępowaniu kasacyjnym. Sąd Najwyższy argumentując podjętą uchwałę wskazał, że skoro celem postępowania kasacyjnego jest kontrola legalności orzeczenia, a nie rozpoznanie sprawy, w której zostało ono wydane i pomimo tego, że tak wszczęte postępowanie stanowi kontynuację postępowania zakończonego przez sądy powszechne, to jednak w znaczeniu technicznop procesowym wszczyna się nową sprawę. Zdaniem Sądu Najwyższego, orzeczenie wydane w postępowaniu wszczętym po uprawomocnieniu się wyroku, zapadło nie w „toku sprawy”, ale w „innej sprawie”. To, że nie objęto postępowania kasacyjnego zakresem art. 91 k.p.c. wynika także z konieczności spełnienia szczególnych wymagań formalnych i merytorycznych skargi kasacyjnej.

W świetle powyższych rozważań Sądu Najwyższego Trybunał stwierdza, że zakres pełnomocnictwa procesowego, określony w art. 91 k.p.c. – wbrew twierdzeniu skarżącej – nie może obejmować z samego prawa umocowania do sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej regulowanej odrębną ustawą, wymagającej spełnienia szeregu odrębnych wymagań formalnych i wiedzy specjalistycznej.

Postępowanie przed Trybunałem Konstytucyjnym nie stanowi kontynuacji postępowania zakończonego przez sądy powszechne. Jego celem jest wyeliminowanie z systemu prawa przepisów niezgodnych z zasadami Konstytucji.

Z uwagi na specyfikę postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz rangę spraw rozpatrywanych przez Trybunał przy wnoszeniu skargi konstytucyjnej wymagane jest pełnomocnictwo procesowe, które jest pełnomocnictwem szczególnym, obejmującym czynności wynikające z art. 44 ust. 1 u.o.t.p. TK.

4. Trybunał słusznie zatem odmówił nadania skardze dalszego biegu na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 2 u.o.t.p. TK.

Z tych względów, Trybunał – na podstawie art. 61 ust. 8 u.o.t.p. TK – nie uwzględnił zażalenia.